

Saksfremlegg

Sakens gang

Saksnummer	Møtedato	Utvalg
	01.09.2026	Formannskapet
	17.09.2026	Kommunestyre

Oppfølging budsjettkonferansen 11. juni 2026

Kommunedirektørens innstilling

Oppsummering av den økonomisk situasjon tas til orientering.

Styringssignaler fra budsjettkonferansen 11. juni d.å. blir lagt til grunn for HØP 2027 – 2030.

- Hustadvika kommune må gjennomføre tilstrekkelig med tiltak for å gjennomføre helse og velferdsplanene fra 2026. Kapasiteten må skaleres opp uten at kostnadene løper løpsk. Den nye planen vil kreve personalmessige og økonomiske ressurser.
- Reduserte barnetall gjennom de siste år og årene som kommer medfører at det må gjennomføres tiltak i økonomiplanperioden som betydelig reduserer utgifter på oppvekstområdet.

Samtidig skal kvaliteten på leverte tjenester på oppvekstområdet være tilsvarende eller bedre enn i dag.

Her ligger kanskje Hustadvika kommunes største utfordring. Kutt på oppvekstområdet må konkretiseres. Kommunen ser ikke flere innsparinger i ordinær drift, vi må jobbe med struktur. Saker om endringer på oppvekstområdet blir fremmet høsten 2027, men forventede kutt legges inn i HØP nå.

- Administrasjonen er betydelig redusert de siste årene. Det er ikke forsvarlig å gjennomføre ytterligere reduksjoner i administrasjonen.
- Bare store og helt nødvendige investeringsprosjekt blir gjennomført. Alt som kan vente blir utsatt.

Sammendrag

Kommunedirektøren har laget en oppsummering av økonomisk situasjon per 30.04.2026. Dette er ment som et grunnlag for videre arbeid med HØP 2027 – 2030.

Ordfører arrangerte en budsjettkonferanse 11. juni d.å. Konferansen fikk saksnummer 36/2026. Det ble utført gruppearbeid og innlevert resyme fra arbeidet i disse gruppene. I denne saken er dette arbeidet forsøkt fulgt opp. Budsjettkonferansen er politikere sin arena for å legge føringer for budsjett- og økonomiplan. Oppsummering fra gruppearbeidene er beskrevet lenger ned i saken.

På bakgrunn av budsjettkonferansen har kommunedirektøren også laget en liste med forslag til styringssignaler saker det skal arbeides videre med og som innarbeides i HØP.

Hustadvika kommune deltar nå i et program for «Bærekraftig kommuneøkonomi» som går over to år. Det er KS som står for gjennomføringen og kommunen følges opp av en egen konsulent. Også herfra er det innspill til vår budsjettprosess som er innarbeidet i denne saken.

Hustadvika kommune innfører i 2026 «Framsikt» i arbeidet med å utarbeide HØP for 2027 – 2030. Dette medfører at nye rutiner må etableres og nye arbeidsformer tvinger seg fram.

Saksopplysninger

KS – Bærekraftig kommuneøkonomi

Kommuneloven har bestemmelser om et register om betinget godkjenning og kontroll (ROBEK). Dette er et register over kommuner og fylkeskommuner som er i økonomisk ubalanse eller som ikke har vedtatt økonomiplanen, årsbudsjettet eller årsregnskapet innenfor de fristene som gjelder.

På initiativ fra Kommunaldepartementet har KS startet et toårig program for å hjelpe kommuner som er på ROBEK eller som er i fare for å havne på ROBEK, til å komme på offensiven. Hustadvika kommune er ikke på dette registeret per i dag, men er i en situasjon der kommunen i løpet av få år kan havne i en situasjon der dette blir tilfelle. Fra Møre og Romsdal deltar hele 8 kommuner og hele programmet blir støttet av Statsforvalteren som dekker alle direkte utgifter som arrangementsutgifter, foredrag, reiser og opphold. De fleste samlinger er digitale og fra Hustadvika deltar 3 politikere og seks fra administrasjonen. Ordfører har flere ganger orientert om prosjektet i møter i kommunestyret. Denne saken er laget med betydelig input fra dette arbeidet.

Hustadvika kommunes økonomiske situasjon

Hustadvika kommune har et mer nyansert bilde enn mange andre som er på Robek lista eller nærmer seg den. Kommunen har fortsatt et disposisjonsfond, men det er lite. Hustadvika kommunes økonomiske handlingsrommet er

tilnærmet null. I tillegg vil det også i økonomiplanen for 2027–2030 være nødvendig å redusere utgiftene og øke inntektene også utover det som ligger inne allerede.

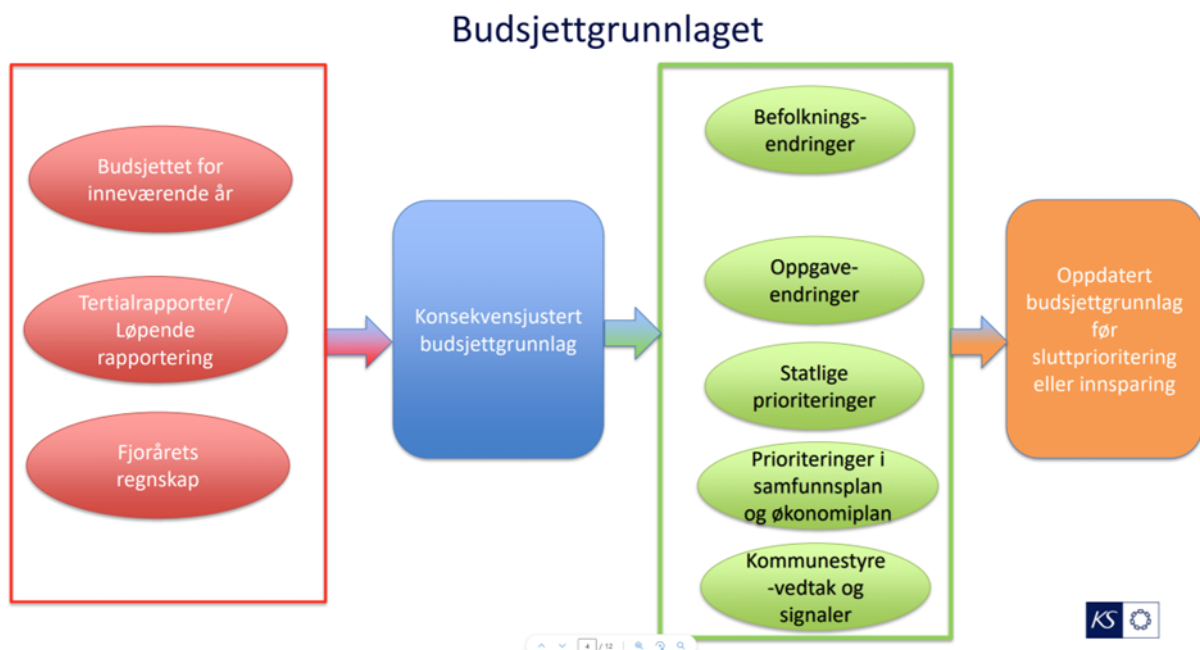
Noen ting er viktig å merke seg:

- Det ligger inne betydelige reduksjoner på enhetene i perioden 2027 - 2029
- Rammene er foreløpige og må reduseres ytterligere for at kommunen skal komme i balanse.
- Reduksjon i driftskostnader er nødvendig for å kunne gjennomføre fremtidige investeringer.

Kommunen må sette i verk konkrete tiltak for å holde rammene som blir tilgjengelige og gjennomføre nødvendig omstilling for å oppnå dette. Plansjen nedenfor viser at kommunen i kommende økonomiplan må ta hensyn til endringer i demografi, oppgaver og prioriteringer.

Uten konkrete og omfattende tiltak vil kommunen havne på ROBEK lista om få år og miste sin handlefrihet.

Plansjen under viser sentrale forutsetninger som budsjettarbeidet høsten 2026 må ta hensyn til:

De viktigste varselsignalene for Hustadvika kommune er:

- Finansutgiftene tar en stor del av budsjettet – altså høy gjeld. Utgiftene utgjør 8 % av driftsinntektene.
- Disposisjonsfondet er meget lavt, 2,9 % av driftsinntektene. Som følge av vedtak i revidert budsjett I, er det planlagt å redusere disposisjonsfondet ytterligere de neste årene.

- Korrigert netto driftsresultat utgjorde – 0,1 % i 2025. Minstenivået er anbefalt å være +1,75 %.
- Demografiutfordringene er blant de største i landet. Det blir 595 flere eldre over 85 år innen 2036 og nedgangen i skolebarn er betydelig.

Endringer i demografi

Anslag årlig endring i kommunens utgiftsbehov (i 1000 kroner) per tjenesteområde som følge av befolkningsendringer

(2026 kroner og endring fra 1.1.2026)

Endring utgiftsbehov	Pleie- og omsorg	Grunnskole	Barnehage	Sosial	Kommune-helse	Barnevern	SUM
2027	10 555	-8 947	-1 673	51	324	-620	-309
2028	6 288	-6 003	-3 067	-261	553	-637	-3 126
2029	10 418	-7 403	1 673	25	-64	-653	3 995
2030	9 206	-2 889	558	-374	187	-643	6 044
2031	7 613	-6 433	2 509	-56	86	-744	2 976
2032	14 429	-4 415	1 394	-357	303	-712	10 642
2033	10 457	-5 650	1 115	-24	141	-572	5 467
2034	10 765	-2 568	836	-729	730	-472	8 562
2035	13 615	-3 391	836	51	18	-427	10 702
2036	13 885	1 006	1 673	-424	350	-307	16 183
Sum 2027-2030	36 467	-25 242	-2 509	-558	1 000	-2 553	6 604
Sum 2027-2036	107 231	-46 692	5 855	-2 097	2 628	-5 787	61 137

Vi ser at Hustadvika kommune de 2 første årene i økonomiplanperioden vil få 4,4 mill. kroner mindre rammetilskudd på grunn av endringer i demografi før det øker igjen i år 3 og 4.

Totalt vil kommunen få en økning på 6,6 mill. kroner. For å greie å øke budsjettet til nødvendig nivå på pleie- og omsorg, må vi selv dreie pengebruken fra andre sektorer. Dette er Hustadvika kommune sitt ansvar.

Nedenfor følger første utgave av fordeling av sum bevilgning drift på rammer for økonomiplanperioden.

Sum bevilgning drift	Rev. Budsjett 2026	Deflator	Endring 2026 til 2027	Budsjett 2027	Budsjett 2028	Budsjett 2029	Budsjett 2030
Politisk styring	6 607	0	621	7 228	6 256	7 084	6 184
Kommunedirektøren	60 952	0	-1 125	59 827	59 202	58 577	58 577
Familiens hus	92 972	0	-2 413	90 559	89 746	88 933	88 933
Oppvekst felles	167 978	0	-5 135	162 843	161 615	160 387	160 387
Kommunale barnehager	60 716	0	-544	60 172	59 628	59 084	59 084
Skoler	209 532	0	-3 356	206 176	203 320	200 464	200 464
Helse og velferd felles	24 677	0	386	25 063	24 849	24 635	24 635
Forebygging, mestring og helsetjen	150 544	0	-119	150 425	149 106	147 787	147 787
Heldøgns omsorg	128 363	0	-2 355	126 008	124 863	126 218	126 218
Bo og habilitering	131 456	0	-3 191	128 265	125 074	123 883	123 883
NAV	29 193	0	-198	28 995	28 797	28 599	28 599
Inntekter RT	-40 000	0	-6 735	-46 735	-46 735	-46 735	-46 735
Kommunalsjef - Samfunn og næring	31 386	0	-880	30 506	30 276	30 046	30 046
Tekniske tjenester	41 570	0	-728	40 842	39 964	38 086	38 086
Plan og byggesak	9 448	0	-65	9 383	9 318	9 253	9 253
Brann og beredskap	13 956	0	-127	13 829	13 702	13 575	13 575
Fellesutgifter pensjon	-15 000	0	13 700	-1 300	2 400	-5 500	-5 500
SUM bevilgning	1 104 350	0	-12 264	1 092 086	1 081 381	1 064 376	1 063 476

Tallene er hentet fra revidert budsjett I og endringer som ligger inne i gjeldende økonomiplan. Disse viser en reduksjon i tjenestenivået på ca. 41 mill. kroner i perioden 2026 - 2030. Utfordringen er å konkretisere disse kuttene, slik at enhetene greier å holde tildelt ramme. Med dette utgangspunktet vil kommunen kun ha 11 mill. kroner igjen på disposisjonsfondet i 2030, og viser negativt resultat alle år i planen.

Vedtatt mål på 5% av driftsinntektene på disposisjonsfond tilsier at vi skal ha ca. 78 mill. kroner på disposisjonsfond ved utgangen av 2030. For å nå dette målet må det omstilles for ytterligere 67 mill. kroner frem til 2030. Kommunens utfordringsbilde er derfor 67 mill. + 41 mill. = 108 mill. kroner. Da er ikke eventuell oppbemanning som følge av investeringer i helse lagt inn. Disse vil derfor komme i tillegg.

Oppsummering fra budsjettkonferansen

Deltakere ble delt inn i 6 ulike grupper, i alle gruppene var det både politikere og representanter fra administrasjon. Gruppearbeidet bestod av 3 ulike tema, alle beskrevet under.

Tema 1 Lånegjeld og konsekvenser for drift

- Hva betyr 8 % finansutgifter konkret for tjenestenivået de neste 5 årene?
- Hvilke tjenesteområder blir presset av kapitalkostnadene fra investeringer og hvilke valg må kommunen ta?
- Kva meiner gruppa er dei to viktigaste grepa i budsjett 2027 for å møte gjeldsbelastninga?

Oppsummert svar fra gruppene

Det som er de aller fleste gruppene har som det viktigste grepet, er reduksjon i investeringer. Vi bør kun ha nødvendige investeringer, og disse settes til et minimum. Ny sak om revidert investeringsbudsjett fremmes.

Som en konsekvens av lånegjeld og finanskostnader blir tjenestenivået blir dårligere, og aktiviteten blir redusert. Kostnader må reduseres. Her må vi ha konkrete tiltak.

Enkelte grupper mener vi må vurdere ytterligere strukturelle endringer innen oppvekst og helse. Vi bør også utnytte den bygningsmassen vi allerede har.

Tema 2 Omstilling og demografi

- Hva betyr +47 mill. til helse og –30 mill. fra oppvekst for hvordan kommunen prioriterer ressurser?
- Hva mener gruppen er de viktigste prinsippene den reviderte helse- og omsorgsplanen bygger på?
- Hvis dere skal peke på ett strukturelt grep kommunen ikke har tatt ennå, men bør ta. Hva er det?

Oppsummert svar fra gruppene

For å greie denne reduksjonen i oppvekst, må vi tenke struktur. 4 av 6 grupper mener at vi må se på struktur innen skole. Det nevnes også barnehagestruktur.

Det som går igjen hos de fleste gruppene, er sentralisering og større fagmiljø. Vi bør samkjøre tjenester, ha fokus på forebygging og ny teknologi. Aldersvennlig samfunn – samling av pasienter. Tilrettelagte boliger og bosituasjon, bofellesskap med eldre, seniorboliger, eldretun i privat regi. Det jobbes kontinuerlig med dette på alle nivå.

Endringer i skolestruktur legges inn i HØP.

Tema 3 Nærvær – redusere sykefraværet i Hustadvika.

- Hvordan kan ledere og tillitsvalgte sammen skape en nærværskultur –ikke bare sette mål?
- Hvilke konkrete tiltak –som faktisk kan gjennomføres i 2026–2027 –vil ha størst effekt på nærværet?
- Hva er de 2–3 viktigste forklaringene på hvorfor sykefraværet er høyt i Hustadvika?

Oppsummert svar fra gruppene

Det er nevnt at lav bemanning og høy belastning bidrar til økt sykefravær. Arbeidspress som kan ha blitt forsterket av omstrukturering og nedskjæringer.

Sykefravær fører til økt belastning på øvrige ansatte. Kanskje er det ikke samsvar mellom kravet som blir stilt, og ressursen til å løse det.

Vi bør jobbe med tilrettelegging, livsfasepolitikk, restarbeidsevne og se på større mulighet for fleksible arbeidstidsordninger. Motivasjon, selvbestemmelse, forutsigbarhet og mestringsfølelse er også nevnt. Mange grupper peker på viktigheten av god ledelse. En ledelse med kompetanse om arbeidsmiljø, tid til ledelse og med fokus på nærvær. Det må jobbes med å skape en kultur for nærvær og bygge en «vi-følelse», ha fokus på det positive.

Samarbeid og god dialog mellom leder, ansatt, tillitsvalgte og andre (nav, helse osv). Det er også nevnt vikarpool, dette for å avlaste bemanningssituasjonen.

Det er nedsatt en arbeidsgruppe som jobber med prosjekt sykefravær. Prosjektgruppa fremmer konkrete tiltak i egen sak i desember 2026. Iverksettelse av anbefalte tiltak fra 2027

Forslag styringssignaler for å oppnå økonomisk handlefrihet:

- Hustadvika kommune må gjennomføre tilstrekkelig med tiltak for å gjennomføre helse og velferdsplanene fra 2026. Kapasiteten må skaleres opp uten at kostnadene løper løpsk. Den nye planen vil kreve personalmessige og økonomiske ressurser.
- Reduserte barnetall gjennom de siste år og årene som kommer medfører at det må gjennomføres tiltak i økonomiplanperioden som betydelig reduserer utgifter på oppvekstområdet.

Samtidig skal kvaliteten på leverte tjenester på oppvekstområdet være tilsvarende eller bedre enn i dag.

Her ligger kanskje Hustadvika kommunes største utfordring. Kutt på oppvekstområdet må konkretiseres. Kommunen ser ikke flere innsparinger i ordinær drift, vi må jobbe med struktur. Saker om endringer på oppvekstområdet blir fremmet høsten 2027, men forventede kutt legges inn i HØP nå.

- Administrasjonen er betydelig redusert de siste årene. Det er ikke forsvarlig å gjennomføre ytterligere reduksjoner i administrasjonen.
- Bare store og helt nødvendige investeringsprosjekt blir gjennomført. Alt som kan vente blir utsatt.

Vurdering

Det er avgjørende at vi greier å redusere dagens kostnadsnivå for å få mulighet til å gjennomføre nødvendige investeringer innen helse. I tillegg tilsier demografien at pengebruken skal dreies fra oppvekst til helse. Det er bred enighet om at kostnader må reduseres, og at dette vil påvirke tjenestenivået i kommunen. Vi har nå kjørt omstilling over en lengre periode, og kommunens kostnader er betydelig redusert. HØP viser at det ligger forholdsvis store kutt på

enhetene også i årene fremover. Vi må jobbe med konkrete tiltak for å oppnå ønsket reduksjon av kostnadsnivået. Det viser seg at generelle kutt er vanskelig å gjennomføre i særlig grad.

Slik situasjonen er nå, er det vanskelig å gjøre større reduksjoner i driften, uten å se på strukturelle endringer. Endring av struktur kan være tidkrevende og bør ha en god prosess. Derfor er det nå viktig at vi kommer i gang med dette arbeidet.

Administrasjonen har blitt betydelig redusert de siste årene, og slik kommunedirektøren vurderer det, er vi på et minimum. Det er høyst usikkert om vi greier å drifte administrasjonen på en god nok måte om den blir ytterligere redusert.

Økonomiske konsekvenser

Saken vil ha store økonomiske konsekvenser ved utarbeiding av HØP 2027 – 2030.

Klima og miljøkonsekvenser

Ingen.